

Kohtuasi C-910/19

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

12. detsember 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Tribunal Supremo, Sala de lo Civil (Hispaania kõrgeim kohus, tsiviilkolleegium)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

10. detsember 2019

Kassaator:

Bankia, S.A.

Vastustaja:

Unión Mutua Asistencial de Seguros (UMAS)

[...] [Kohtuasja number ja ettekandja]

TRIBUNAL SUPREMO (Hispaania kõrgeim kohus)

Tsiviilkolleegium

TÄISKOGU

Kohtumäärus [...]

[...] [Kohtukoosseis]

Madrid, 10. detsember 2019.

[...] [Ettekandja]

FAKTILISED ASJAOLUD

I. Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) tsiviilkolleegiumi menetluses on kassatsioonkaebus Audiencia Provincial de Madridi [lk 2] (Madridi provintsikohus) (14. koda) 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsuse peale, mis tehti

apellatsioonkaebuse nr 657/2016 alusel ja mis käsitles aktsiaseltsi vastutust aktsiate märkimise avaliku pakkumise prospekti sisu eest.

II. Kassatsioonkaebuse menetluses nõupidamise, hääletamise ja resolutsiooni tegemise ajal leidis kõrgeim kohus, et võiks olla asjakohane esitada eelotsusetaotlus Euroopa Liidu Kohtule. [...] [Poolte ärakuulamine]

III. Hageja ja vastustaja, kindlustusselts Unión Mutua Asistencial de Seguros (UMAS), [...] väitis kokkuvõttes, et eelotsusetaotlust ei tule esitada, sest vastutus prospekti eest ei kuulu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/71/EÜ väärtpaberite üldsusele pakkumisel või kauplemisele lubamisel avaldatava prospekti ja direktiivi 2001/34/EÜ muutmise kohta kohaldamisalasse. Samamooni nagu Hispaania õiguskorras kaasneb prospekti avaldamisega igal juhul vastutus.

IV. Kostja ja apellant ja kassaator, Bankia S.A. [...] väitis kokkuvõttes, et tõstatatud küsimust ei ole ühenduse kohtupraktikas lahendatud, mistõttu on selle esitamine asjakohane.

ÕIGUSLIKUD PÕHJENDUSED

I. Vaidluse ese

1. Bankia S.A. tegi 2011. aastal avaliku pakkumise aktsiate märkimiseks (OPS) tema börsil noteerimise puhuks. [lk 3]

2. Pakkumine jagati kahte ossa: üks osa jaeinvestoritele ning töötajatele ja juhtkonnale (60% pakutud aktsiatest) ja teine osa kutselistele investorite (ülejäänud 40%) ehk „institutsionaalne seeria“.

Esimeses osas oli maksimaalne investeeringusumma 10 000 eurot (töötajate ja juhtkonna allseeria) ja 250 000 eurot (jaeinvestorite allseeria).

Teises osas, mille puhul oli miinimuminvesteering 60 000 eurot, oli prospektis ette nähtud kaks vahemikku:

a) 50% aktsiatest oli mõeldud 1988. aasta väärtpaberituru seaduse (Ley del Mercado de Valores, edaspidi „LMV“) artikli 78 *bis* lõike 3 punktides a–d määratletud kutselistele investoritele, s.o tegevusloaga või riigi reguleeritud asutustele, nagu krediidasutused, investeerimisühingud, kindlustusseltsid, ühisinvesteeringusettevõtjad, pensionifondid jne; avalik-õiguslikud asutused ja suurettevõtjad;

b) ülejäänud 50% võisid osta sama õigusnormi punktis e osutatud ärikliendid („muud kliendid, kes seda eelnevalt taotlevad ja loobuvad sõnaselgelt jaekliendi staatusest“).

3. Institutsionaalse seeria pakkumine algas, samamoodi nagu jaeseeria puhul, prospekti registreerimisega riiklikus väärtpaberituru järelevalveametis ([Comisión Nacional del Mercado de Valores], edaspidi „CNMV“) (29. juuni 2011).

Sellest kuupäevast kuni 18. juulini 2011 toimus „nõudluse uurimise periood“, milles potentsiaalsed kutselised investorid said esitada märkimisettepanekuid.

Pakkumise väljakuulutanud asutus (Bankia Bolsa) pidi sellel ajavahemikul tegelema „pakkumise tutvustamise ja reklaamimisega, et saada potentsiaalselt sihtrühmalt teavet neid huvitavate aktsiate arvu ja hinna kohta“.

Selle perioodi lõppkuupäeval määrati kindlaks hind selle seeria jaoks ja valiti välja märkimisettepanekud, mis muutusid pärast kinnitamist lõplikuks ja mille alusel määrati vastavad [lk 4] aktsiad investoritele (19. juulil 2011) ning lubati ametlikule kauplemisele järgmisel päeval.

4. Aktsiate hinnaks määrati 3,75 eurot, nii jae- kui ka institutsionaalse seeria jaoks.

5. Bankia võttis pakkumise raames ühendust Unión Mutua Asistencial de Segurosega (UMAS), kes tegutseb kindlustusseltsina, et pakkuda talle asutuse aktsiate märkimist.

6. UMAS allkirjastas 5. juulil 2011 ostukorralduse 160 000 Bankia aktsia kohta hinnaga 3,75 eurot igaüks, mis tähendas kokku 600 000 euro suurust väljamakset.

7. Emitendi raamatupidamisaruande muutmise tagajärjel kaotasid Bankia aktsiad peaaegu kogu oma väärtuse järelturul ja nendega kauplemine peatati.

Varasemates menetlustes, mis algatati jaeinvestorite nõudmisel, järeltas Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) mitmes kohtuotsuses, et emissiooni prospekt sisaldas raskekujulisi ebatäpsusi emitendi tegeliku majandusliku olukorra kohta.

8. UMAS esitas Bankia vastu hagi, milles ta nõudis esimese võimalusena aktsiate ostmiseks antud nõusoleku eksimuse tõttu tühistamist.

Ja teise võimalusena nõudis, et tuvastataks Bankia vastutus selle eest, et emissiooni prospekt ei vastanud tõele.

9. Esimese astme kohtuotsusega tema hagi rahuldati esimese võimalusena esitatud nõude osas: aktsiate ostmine tunnistati eksimuse tõttu nõusoleku andmisel tühiseks ja anti korraldus makstud summad tagastada.

10. Bankia esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse, mille Audiencia Provincial (provintsikohus) osaliselt rahuldab, jättes tühistamisnõude rahuldamata ja rahuldades prospekti eest vastutuse tuvastamise nõude. Otsus põhines kokkuvõttes järgmistel põhjendustel: (i) UMAS on kutseline investor, kuid ei ole

tõendatud, et ta oleks avalikku pakkumisse aktsiate märkimiseks eriliselt sekkunud peale üldise osalemise tulenevalt tema investori staatusest institutsionaalses seerias; (ii) kuna avalikus pakkumises konkureerisid jaeinvestorid ja kutselised investorid, oli teave, mida Bankia [lk 5] prospektis andis, talle siduv ka viimati nimetatud investorite ees; (iii) raamatupidamisaruannet muudeti seetõttu, et tuvastati, et algne aruanne ja prospekti teave ei vastanud õige ülevaate ja usaldusväärse hindamise põhimõtetele; ([iv]) prospekti ebatäpsusega kaasneb LMV artikli 28 lõikes 3 ette nähtud vastutus, mistõttu tuleb teise võimalusena esitatud nõue rahuldada; ([v]) hüvitis arvutatakse välja aktsiate ostuhinna, s.o 600 000 eurot, ja nende väärtuse vahena hagiavalduse esitamise hetkel, 22. mail 2015, kusjuures hageja esimeses kohtuastmes on kohustatud aktsiad ja võimalikud dividendid tagastama (koos seadusjärgse intressiga alates nende saamise kuupäevast); ([vi]) summa pealt, mille peab tasuma Bankia, arvestatakse seadusjärgset intressi alates hagiavalduse esitamise kuupäevast.

11. Bankia esitas kassatsioonkaebuse Tribunal Supremole (Hispaania kõrgeim kohus). See kohus otsustas nõupidamisel enne otsuse tegemist esitada käesoleva eelotsusetaotluse.

II. Põhikohtuasja vaidlusküsimus

Vaidlust tekitab ja oluline on, kas juhul, kui avalik pakkumine aktsiate märkimiseks on adresseeritud nii jaeinvestoritele kui ka kutselistele investoritele ja väljastatakse prospekt jaeinvestoritele, saavad prospekti eest vastutuse tuvastamise hagi esitada mõlemat tüüpi investorid või ainult jaeinvestorid. See tähendab, kas institutsionaalne võlausaldaja võib tugineda vastutusele prospekti eest, vaatamata sellele, et kui pakkumine on esitatud ainult kutselistele investoritele, siis ei ole vaja seda dokumenti avaldada.

Samuti on vaidlus selles, kas selleks et otsustada, kas emitendist asutus on vastutav, võib kvalifitseeritud investori puhul arvesse võtta, et see investor võis saada avaliku pakkumise emitendist äriühingu majandusliku olukorra kohta muudest allikatest teavet, mis erineb prospektis antud teabest.

III. Ühenduse õigusnormid [lk 6]

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/71/EÜ väärtpaberite üldsusele pakkumisel või kauplemisele lubamisel avaldatava prospekti ja direktiivi 2001/34/EÜ muutmise kohta artikli 3 lõikes 2 on sätestatud:

„Prospekti avaldamise kohustus ei kehti allpool loetletud liiki pakkumiste kohta:
a) väärtpaberite pakkumine üksnes kutselistele investoritele“.

2. Sama direktiivi artiklis 6 „Prospektiga seotud vastutus“ on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et vastutus prospektis sisalduva teabe eest lasub sõltuvalt asjaoludest vähemalt emitendil või tema haldus-, juhtimis- või järelevalveorganitel, pakkujal, reguleeritud turul kauplemise loa taotlejal või tagajal. Vastutavad isikud tõstetakse prospektis selgelt esile, esitades nende nime ja ametikoha või juriidiliste isikute puhul nende nime ja registrijärgse asukoha ning nende isikute kinnituse, et neile teadaolevalt vastab prospektis sisalduv teave tõe ja et prospektist ei ole välja jäetud seiku, mis võivad mõjutada prospekti tähendust.

2. Liikmesriigid tagavad, et nende õigusnorme, mis käsitlevad tsiviilvastutust, kohaldatakse isikute suhtes, kes vastutavad prospektis sisalduva teabe eest. Liikmesriigid tagavad siiski, et ühegi isiku suhtes ei kohaldata tsiviilvastutust ainuüksi kokkuvõtte, ka mitte selle tõlke põhjal, välja arvatud juhul, kui see on eksitav, ebatäpne või prospekti muude osadega vastuolus“.

IV. - Liikmesriigi õigus

1. 28. juuli 1988. aasta väärtpaberituru seaduse 24/1988 (Ley 24/1988 del Mercado de Valores) artikli 30 *bis* „Avalik pakkumine väärtpaberite müügiks või märkimiseks“ lõikes 1 on kohtuasja kuupäeval kohaldatavas redaktsioonis sätestatud:

„1. Avalik pakkumine väärtpaberite müügiks või märkimiseks on mis tahes vormis või vahendite abil teade isikutele, milles esitatakse pakkumistingimuste ja pakutavate väärtpaberite kohta piisavalt teavet, selleks et investor saaks otsustada nende väärtpaberite ostmise või märkimise üle.

Prospekti avaldamise kohustust ei kohaldata ühegi järgmise pakkumise kategooria suhtes, mida ei peeta seega käesoleva seaduse tähenduses avalikuks pakkumiseks:

a) Väärtpaberite pakkumine ainult kutselistele investoritele“. [lk 7]

2. Sama seaduse artiklis 28 „Vastutus prospekti eest“ on sätestatud:

„1. Vastutus prospektis sisalduva teabe eest lasub vähemalt emitendil, pakkujal või isikul, kes taotleb ametlikul järelturul kauplemise luba, ja eespool nimetatud isikute juhtkonnal haldusnormidega kehtestatud tingimustel.

Eelmises lõigus nimetatud vastutus lasub ka nende väärtpaberite tagajal teabe osas, mille ta peab andma.

Pakkumise läbiviija vastutab ka kontrolli eest, mida ta teostab haldusnormides sätestatud korras.

Haldusnormides sätestatud korras on vastutavad ka need teised isikud, kes nõustuvad võtma vastutuse prospekti eest, tingimusel et see on nimetatud

dokumendis märgitud, ja need teised isikud, kes eespool nimetatud isikute hulka ei kuulu ja kes on prospekti sisu heaks kiitnud.

2. Prospektis esitatud teabe eest vastutavad isikud on prospektis selgelt identifitseeritud nime ja ametikohaga või, juriidiliste isikute puhul, ärinime ja registrijärgse asukohaga. Nad peavad ühtlasi kinnitama, et nende arusaamise järgi on prospekti andmed tõesed ning ei ole välja jäetud ühtegi fakti, mis võiks oma olemuselt prospekti sisu muuta.

3. Kõik eelmistes lõigetes nimetatud isikud on haldusnormidega sätestatud korras vastutavad olenevalt olukorrast kogu kahju eest, mida on väärtpaberite ostjatele tekitatud prospektis või dokumendis, mille peab vastavalt olukorrale koostama tagaja, valeandmete esitamise või oluliste andmete esitamata jätmise tagajärjel.

Vastutuse tuvastamise hagi aegub kolme aasta möödumisel päevast, mil selle esitaja oleks võinud teada saada prospekti sisu osas valeandmete esitamisest või andmete esitamata jätmisest.

4. Eelmistes lõigetes nimetatud isikutelt ei saa nõuda mingit vastutust projekti kokkuvõtte või selle tõlke põhjal, välja arvatud juhul, kui see on eksitav, ebatäpne või prospekti muude osadega vastuolus või ei anna koos prospekti teiste osadega põhiteavet, mis aitaks investoritel väärtpaberitesse investeerimise üle otsustada“.

V. Eelotsusetaotluse esitamise vajalikkus

1. Direktiivis 2003/71/EÜ ega Hispaania õiguses ei ole sõnaselgelt sätestatud, kas juhtudel, kus tehakse segatüüpi avalik pakkumine väärtpaberite märkimiseks, see tähendab, kui see on suunatud nii jaeinvestoritele kui ka kutselistele [lk 8] investoritele, võivad ka viimased esitada prospekti eest vastutuse tuvastamise hagi, arvestades, et kui emissioon on mõeldud ainult seda tüüpi investoritele, ei ole vaja prospekti avaldada.

Direktiiv ei anna tõstatatud probleemile selget vastust, kuna kuigi see ühelt poolt välistab prospekti välja andmise pakkumistes, mis on mõeldud ainult kutselistele investoritele (artikli 3 lõige 2), on teiselt poolt põhjenduses 27 ette nähtud, et investoreid tuleb kaitsta sel viisil, et tagatakse usaldusväärse teabe avaldamine, eri tüüpi investoreid eristamata.

2. Kui avalik pakkumine aktsiate märkimiseks oleks olnud suunatud ainult kutselistele investoritele, ei oleks prospekt olnud vajalik. Kuid ühe jaeinvestorite seeria olemasolu tegi prospekti avaldamise kohustuslikuks, mis tõstatab probleemi selle mõju üle otsustamisel kutseliste investorite suhtes, kes ei olnud küll prospekti ettenähtud saajad, kuid kes võisid kanda kahju selle läbi, mida on hagiavalduses nimetatud suurteks ebatäpsusteks nimetatud dokumendis esitatud majanduslikus teabes[,] arvestades sellega, et nendel juhtudel eeldavad nii ühenduse kui ka liikmesriigi õigusnormid, et kutselistel investoritel on iseendal

teabe saamise võime ja vahendid, mis võimaldavad neil investeringu tegemise üle otsustada.

Direktiivis ei ole selget lahendust ka küsimusele, kas isegi juhul, kui leida, et kutselised investorid võivad esitada projekti eest vastutuse tuvastamise hagi, on võimalik võtta arvesse muid teabeallikaid, mida nad on saanud kasutada tulenevalt oma varasematest õigus- ja majandussuhetest avaliku pakkumise aktsiate märkimiseks emitendiga – näiteks emitendist ettevõtja aktsionäride hulka kuulumine või tema juhtorganites osalemine –, selleks et saaks emitendist äriühingu vastutuse välistada.

3. Kuna käesoleval juhul ei saa selle kõrgeima kohtu otsuse peale tavalises korras edasi kaevata ja on tõlgendamiskahtlusi, mis ei ole üksnes riigisiseseid ja puudutavad liidu õigusnorme, siis on asjakohane esitada eelotsusetaotlus, et Euroopa Kohus otsustaks, kas vastutus prospekti eest [lk 9] kehtib ainult jaeinvestorite puhul ja mitte kutseliste investorite puhul, ka juhul, kui pakkumine on suunatud mõlemale ja prospekt on avaldatud. Ja vajaduse korral: kas kutseliste investorite puhul on võimalik hinnata nende prospektist sõltumatut teadlikkust avaliku pakkumise aktsiate märkimiseks emitendi majanduslikust olukorrast, mis tuleneb nende õigus- või ärisuhetest nimetatud emitendiga (tema aktsionäride, juhtorganite hulka kuulumine jne).

Kuna menetluse eesmärgiks oleva vaidlusküsimuse lahendamiseks on vastus sellele taotlusele määrav, siis

esitatud põhjustest tulenevalt,

RESOLUTSIOON

KOLLEGIUM OTSUSTAB:

esitada Euroopa Liidu Kohtule ELTL artikli 267 alusel Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/71/EÜ väärtpaberite üldsusele pakkumisel või kauplemisele lubamisel avaldatava prospekti ja direktiivi 2001/34/EÜ muutmise kohta artikli 3 lõike 2 ja artikli 6 tõlgendamise kohta järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kui avalik pakkumine aktsiate märkimiseks on adresseeritud nii jaeinvestoritele kui ka kutseliste investoritele ja jaeinvestoritele antakse välja prospekt, siis kas hagi vastutuse tuvastamiseks prospekti eest võivad esitada mõlemat tüüpi investorid või ainult jaeinvestorid?

2. Kui vastus eelmisele küsimusele on, et hagi võivad esitada ka kutselised investorid, siis kas on võimalik hinnata nende prospektist sõltumatut teadlikkust avaliku pakkumise aktsiate märkimiseks emitendi majanduslikust olukorrast, mis tuleneb nende õigus- või ärisuhetest nimetatud emitendiga (tema aktsionäride, juhtorganite hulka kuulumine jne)?

[...] **[lk 10]** [...] [Viited kohtumääruse edastamisele, selle peale edasi kaebamise võimaluse puudumine ja allkirjad] **[lk 11]**

TÖÖDOKUMENT